

वृत्तिष्वेवव्यवस्थां दर्शयन् आपदृत्तीराह जघन्योनीचः उत्तमामध्यापनादिरूपामृतेराजन्यं क्षत्रियस्तुप्रतिग्रहादन्यां भजेत् ॥ १७ ॥ चतुर्विधां पूर्वोक्तां विप्रवृत्तिमितरेषामपि दर्शयन्नाह ऋतामृताभ्यामिति ॥ १८ ॥ श्लोकांतरेण श्लोकं व्याचष्टे ऋतमिति ॥ १९ ॥ तयोस्तद्वर्जने हेतुमाह सर्ववेदमय इति ॥ २० ॥ वर्णानामभिव्यंजकरूपान्धर्मानाह शम इति चतुर्भिः अच्युतात्मत्वं श्रीविष्णुपरत्वं सर्वेषाम् ॥ २१ ॥ शौर्यं युद्धोत्साहः वीर्यं प्रभावः तेजः प्रागल्भ्यम् त्यागोदानम् आत्मनो मनसो जयः ॥ २२ ॥ २३ ॥ अमंत्रयज्ञः नमस्कारेणैव पंचयज्ञानुष्ठानम् तथा च याज्ञवल्क्यः न

जघन्यो नोत्तमां वृत्तिमनापदि भजेन्नरः ॥ ऋतेराजन्यमापत्सु सर्वेषामपि सर्वशः ॥ १७ ॥ ऋतामृताभ्यां जीवेतमृतेन प्रमृतेन वा ॥ सत्यामृताभ्यां जीवेत न श्ववृत्त्या कथंचन ॥ १८ ॥ ऋतमुंछ शिलं प्रोक्तममृतं यदयाचितम् ॥ मृतंतु नित्ययाज्यास्यात्प्रमृतं कर्षणं स्मृतम् ॥ १९ ॥ सत्यामृतंतु वाणिज्यं श्ववृत्तिर्नीचसेवनम् ॥ वर्जयेत्तां सदा विप्रो राजन्यश्च जुगुप्सिताम् ॥ सर्ववेदमयो विप्रः सर्वदेवमयो नृपः ॥ २० ॥ शमो दमस्तपः शौचं संतोषः क्षांतिरार्जवम् ॥ ज्ञानंदयाऽच्युतात्मत्वं सत्यं च ब्रह्मलक्षणम् ॥ २१ ॥ शौर्यं वीर्यं धृतिस्तेजस्याग आत्मजयः क्षमा ॥ ब्रह्मण्यता प्रसादश्च रक्षा च क्षत्रलक्षणं ॥ २२ ॥ देवगुर्वच्युते भक्तिस्त्रिवर्गपरिपोषणम् ॥ आस्तिक्यमुद्यमो नित्यं नैपुण्यं वैश्यलक्षणम् ॥ २३ ॥ शूद्रस्य संनतिः शौचं सेवा स्वामिन्यमायया ॥ अमंत्रयज्ञोत्थस्तेयं सत्यं गोविप्ररक्षणम् ॥ २४ ॥ स्त्रीणां च पतिदेवानां तच्छुश्रूषाऽनुकूलता ॥ तद्वंधुष्वनुवृत्तिश्च नित्यं तद्व्रतधारणम् ॥ २५ ॥ संमार्जनोपलेपाभ्यां गृहमंडलवर्तनैः ॥ स्वयंचमंडितानित्यं परिमृष्टपरिच्छदा ॥ २६ ॥

मस्कारेण मंत्रेण पंचयज्ञान्हापयेत् आमन्त्रेण धृतेनैव पक्वान्तु विवर्जयेदिति ॥ २४ ॥ स्त्रीधर्मानाह स्त्रीणामिति पंचभिः पतिरेव देवो यासाम् तस्य पत्युरेव शुश्रूषापादसंवाहनादिभिः तदनुकूलता च हिताचरणम् तस्य यद्व्रतं नियमस्तस्य धारणमाचरणम् एतच्चतुष्टयं पतिव्रतानां लक्षणं धर्मश्च ॥ २५ ॥ किंच संमार्जनोपलेपाभ्यामित्यादेः पतिं भजेदित्युत्तरेणान्वयः परिमृष्टा उद्धर्तनादिना निर्मलीकृताः परिच्छदा गृहोपकरणानियया ॥ २६ ॥